„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се администрацији,
а рукописи
Уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К. 24 или 30 дин.
на по године: К. 12 или 15 дин.
на четврт године: К. 6 или $7^1/_2$ дин.

Појединн бројеви стају 20 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 83. У Новом Саду, у суботу 5. (18.) јула 1903. Година XIX.

Позив на претплату.

Крајем прошлог месеца истекла је претплата свима оним нашим претплатницима, који се на другу четврт, односно до краја јуна о. г. на наш лист претплатили.

Не би требало ни да чинимо пажљивима наше читаоце на озбиљност времена, у којем живимо, времена, пуног развитка догађаја, који се тичу српскога народа. Тамо на Истоку развијају се догађаји, судбоносни за будућност српскога народа на балканском полуострву. Овде у нас наша народно-црквена автономија захтева борбу, да се изађе на чистину са оним, што прави интереси српскога народа захтевају. Па и на политичком пољу интереси српскога народа захтевају живље кретање. Тако исто и на привредном пољу ваља српски народ да се прибере, па да гледа да поправи своје худо материјално стање.

Свима појавама у српском народу, свима његовим интересима гледао је „Браник“ као потпуно независан лист и као орган предања старе српске народне странке — да угоди својим читаоцима, те ће и од сада тим правцем ићи.

Једина потпора „Бранику“ јесу његови претплатници.

Молимо, да нам поштовани претплатници благовремено обнове претплату, како не би било прекидања у шиљању листа. Ми не жалимо ни труда, ни трошка, да задовољимо своје читаоце, њихове захтеве и потребе, па је право, да и претплатници тачно врше своју дужност. Ми смо заиста према својим претплатницима до крајњих граница предусретљиви.

Позивајући дакле своје досадашње претплатнике, а и остали српски свет на нову претплату, дајемо од своје стране уверење, да ћемо и од сад стајати на бранику Српства у овом независном листу, који у свима околностима остаје веран правцу и путу, којима корача. Трудићемо се, да и од сада свој лист одржимо на висини српског новинарства.

Претплатна је цена „Бранику“:

На годину . . .	24 кр. или 30 дин.
На по године . .	12 кр. или 15 дин.
На четврт године .	6 кр. или $7^1/_2$ дин.

А може се претплатити месечно. Месечно стаје „Браник“ 2 кр. или $2^1/_2$ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Браника.“

У Н. Саду, 2. (15.) јула 1903.

Издаватељство и уредништво „Браника.“

Положај у Србији.

□ Београд, 1. јула 1903.

За овај месец дана, од како је на престо краљевине Србије сео Петар I. Карађорђевић, заборавили смо већ на онај ужасни притисак, на оно несносно стање, у ком смо живели за последњих дана последњег Обреновића. Сваки осећа сада, да је слободан грађанин слободне Србије и не мора се бојати подлих денунцијација којекаквих креатура, које су до пре месец дана досадиле и малом и великом. Ми уживамо потпуну слободу и краљ Петар је већ за ово кратко време показао не само да је велик и искрен демократа, него и потпуно уставан владар. Држим да нећу преухитрити, ако већ сада кажем, да је Србија добила у Петру I. такога владара, који у себи има и све услове, да начини Србију срећном, да јој подигне и учврсти углед према споља и унутрашње консолидира, а и воље, да то изврши. Само извршење те велике и тешке задаће краљеве великим делом зависи и од нас, поданика краља Петра I.

Нема сумње, да је оно беспримерно партиско трвење, међусобно изигравање, подваљивање и грђење по новинама разрило наш политички живот и знатно допринело томе, да и пок. краљ Александар постане онакав, какав је до своје трагичне смрти заиста био. Променом после 29. маја и свечаном изјавом краља Петра I. наступила је грађанска слобода у најширем смислу. Па шта видимо? Видимо, да су београдски и провинцијски листови препуни личне грђње најгоре врсте. Тако на пр. одма оно јутро после страшне ноћи од 29. маја познати радикални лист „Мали Журнал“ тако је ужасно напао и осумњичио министра унутрашњих дела Стојана Протића, који је такође радикал, да се пристојан човек морао згадити. По штампи судећи изгледа да се нећемо оканути злосретне наваде из прошлости!

Зло је и то, што сад некоји у јавности непрестано истражују, ко је био Обреновићевац те удри по њему. То је велика погрешка и то само изазива нова међусобна трвења. Српска штампа има данас много преча и паметнија посла, него да истражује, ко је био Обреновићевац, а ко није. Друго је са оним људима, који су под прошлим режимима тиранисали своје политичке противнике, који су потпомагали оне несретне владавине, као што беше Владановштина и последња, којој је учињен крај 29. маја. Тима људима нема места онде, куд би они хтели да дођу и за њих је најбоље, да се не истичу. С друге стране опет не би требало гурати даље оне, који су, заведени или bona fide, заузимали положаје у којем од пређашњих злосретних режима. Главно је то, да се престане са новинарском инквизицијом против „Обреновићеваца“ и да се сви поштени и свесни елементи приберу, како би краљу помогли, да земљу поведе бољој будућности. Сам краљ Петар I. предњачи добрим примером у том, кад не дозвољава, да се уклањају објекти, који подсећају на Обреновиће.

Дописник Вашег листа имао је прилике, да разговара са више српских државника и министара, па и са самим министром-председником г. Јованом Ђ. Авакумовићем, који је Вашег извештача врло љубазно примио. Из разговора, које сам имао са том господом, добио сам ове импресије:

Супрот оним гласовима, као да је у крилу данашње владе између појединих министара дошло до извесних несугласица, може се као позитивно утврдити, да, — мада је Авакумовићев кабинет састављен из људи разних странака — у кабинету влада потпуна армонија и споразум.

Што се тиче избора за Народну Скупштину, што предстоје, ту је загарантована потпуна слобода. Власти неће смети вршити апсолутно никакав утицај на ток избора, шта више влада ће издати на власти један распис, који ће потписати сви чланови владе, а не само министар унутрашњих дела, као досада, и у том распису ће се упозорити на ту потпуну слободу избора и ова загарантовати.

Каква ће бити слика будуће Скупштине, то се за сада само нагађати може. У опште се мисли да ће независни либерали и самостални радикали добити највише мандата, а да фузионашки радикали не могу победити. У осталом победио на изборном мегдану ма ко, влада, стојећи чврсто на парламентарном становишту, ставиће се на расположење оној странци, која буде у Скупштини имала већину.

Самостални радикали и независни либерали неће склапати никакав изборни компромис, али ове две странке на изборима неће ни сметати једна другој. Но зато није искључено, да се присталице обе те странке у унутрашњости споразумеју и тако иду на изборе. У том случају страначке управе — барем либерална — неће имати ништа против тога споразума. Обема је главно то, да се изаберу поштени људи и неокаљани политички карактери. С тога независни либерали неће да имају ничега заједничког са тако званим прсташима (либералним дисидентима групе Живојина Величковића), а самостални радикали у свом „Одјеку“ оштро ценају радикалске фузионаше, које предводе Никола П. Пашић и др. Мих. В. Вујић. Ова два крила радикалне странке неће на изборима ићи заједно, него ће се исто онако борити једни против других, као што ће либерали око „Српске Заставе“ сузбијати прсташе.

На бирачима је сада, да покажу своју свест. Притиска ни утицаја од стране власти неће бити, те сад треба да буду изабрани у Народну Скупштину људи, достојни поверења народног и дорасли великом и важном задатку, што предстоји Скупштини.

Догађаји на Балкану.

Последњих дана свет, а највише Европа са притајаним дахом чекала је вести из Цариграда, јер је Порта била врло ратоборна и сасвим се изазивачки држала према Бугарској. Мислило се, да ће сваки час букнути рат између Турске и Бугарске. Срећом, та опасност је прошла и сад је бугарски министар-председник генерал Рачо Петров могао интересантно да исприча софијском дописнику петроградског „Новога Времена“, како је постало трвење између Турске и Бугарске, и навести поједине фазе примирења. Петров је рекао овако:

„Већ пре месец дана известио сам великог везира, да турска погранична стража не пази доста на границу тако, да усташке чете без бриге могу да пређу на турско земљиште. Баш зато известио сам га и о том, да у случају Портина пристанка и ми позовемо у службу резервисте, да боље одбранимо границе. Велики везир прими нашу понуду, али ми нисмо хтели с места да извршимо своје обећање, јер нисмо хтели за време жетве да одвлачимо радне снаге од посла. Тек пре недељу дана учинисмо потребне припреме, да позовемо резервисте ради појачања пограничне стра-

---

ЛИСТАК.

ЈЕДНА УСПОМЕНА НА СТАРИ КОНАК У БЕОГРАДУ.

Има успомена не само на људе, на општење са људима, него има успомена и на неме, бездушне ствари. Видиш ли какво старо здање, где си радо боравио, па видиш ли промену на њему, видиш ли неки други облик, видиш ли да то здање другим целима, другим људима за њихов боравак служи, ти меланхолично уздахнеш са успоменом, како је то некад другчије било и шта се све у тим зидинама променило, да кад би те зидине знале говорити, да би знале много шта приповедати, што се у њима догодило!

Али и код здања, на којима нема промена, па у којима си некад пријатно проводио, после многих година кад их опет видиш, имаш неки особити осећај са успоменом на то здање.

Поводом крвавих догађаја и грозота од 29. маја, све европске илустроване новине донеле су слику старога конака у Београду. На слици био је означен као отворен онај прозор, кроз који су бачена или спуштена мртва тела краља Александра и краљице Драге.

Та слика старога конака после догађаја од 29. маја, учинила је на мене тужан, меланхоличан утисак. У оним просторијама, где се ноћу на 29. мај оне грозоте догодиле, у тим просторијама сам ја пре 41 годину као младић весело играо, пио доброга шампањца, био најбоље расположен у кругу својих пријатеља. Многи од тих мојих пријатеља давно су већ умрли.

У оно доба није био још сазидан нови двор, а колико се сећам, није било сазидано ни велико здање министарства спољашњих послова, која два здања данас стоје са две стране поред старога конака. Конак је у оно доба стајао сам за себе међу ниским кућама, али је имао потпуно исти облик као и данас.

Месеца јануара 1862. добијем позив на дворски бал у конаку. Кнез Михајло после смрти старога Милоша примио је недавно владавину над Србијом. Био је омиљен и у Београду и у читавој Србији. Био је у оно доба још у хармонији са кнегињом Јулијом. Кнез Михајло и кнегиња Јулија наместили су конак најлепше, најукусније, најлуксуриозније. Имао сам прилике и у Бечу и у Паризу видети лепо намештене салоне, али морам признати да кад сам ступио у салоне конака, да сам био пријатно изненађен. Кнегиња Јулија, поред велике дворане, где се играло, наместила је један салон сасвим по оријенталски. Ту се видео источњачки луксус. Ту су били особити миндерлуци, са скупоценим персиским, па и пиротским ћилимовима; ту је било особито осветљење од доле, нека чаробна светлост у полусветлости.

Па какав је то био бал! Поред кретања дипломата-консула и њихових супруга по западној етикети, било је правога српскога неусиљеног кретања и весеља.

Кнегиња Јулија стајала је у оно доба као жена на зениту своје лепоте. Она контеса Хуњади, коју су као девојком облетали грофови и кнежеви, принчеви хабсбуршке династије, која је била „краљица“ бечких дворских балова, она као владајућа кнегиња Србије знала је кнежевском дворском балу дати особити нимбус.

Био сам у оно доба још млад, нежењен, утисци су били нежни, силни. То је оно доба млађанога живота, за које један руски списатељ каже: Въ тѣ лѣта, когда намъ кровь волнуетъ женскій ликъ. Па какви су то били женски ликови београдских лепотица! Оне чарне очи, у којима су садржане све чаролије источњачке поезије! Али све београдске лепотице надвисила је својом лепотом тадања најлепша девојка у Београду, Ц а ј а Ц. И она је била на том дворском балу. Била је виткога стаса и врло добра играчица. Много сам с њом играо. Да! ја сам био некад страстан играч. На гласовитим бечким јуристанским баловима ја сам игре предводио, био сам Vortänzer. На сјајном балу г. 1867. у великој сали рускога адмиралитета у Кронштату, кад сам са Рускињама играо велики мазур, Руси су ми пљескали. Богме! и на дворском балу у конаку г. 1862. играо сам до беле зоре. Па какво је иначе било весеље на том балу! Српски млади официри били се развеселили. Шампањац се све просипао. „Хајде, г. Мишо, још једну чашицу, па да се побратимо“ — склепташе ме са више страна. Да! Шампањац! Ја сам сигуран да сам у свом животу само два пута пио правога шампањца: на том балу г. 1862. и на доручку у Царском Селу г. 1867., кад је пок. цар Александар II. почастио словенске госте. Кнез Михајло имао је на својим шампањским боцама своју етикету са својим ликом, а цар Александар II. имао је баш свој сопствени виноград у Шампањи.

Прошао је дворски бал у конаку и ја сам се требао вратити у Нови Сад. У оно доба није била још саграђена железница; а пароброди давно су престали пловити — била је то велика зима.

Кад сам се кренуо из Земуна, почео је промицати снег. После удари тако велика вејавица, да су коњи час-по застајали. Пошао сам рано у јутру из Земуна и мислио сам тај дан стићи у Нови Сад. Било је већ после подне, а никако да дођемо на Банстол. Кочијаш изгубио пут. Прођемо поред неке поточаре и рекоше нам, да смо на путу за Руму. На здравље! Тек после 11 сати ноћу стигнем у Карловце. Ту ноћим. Приповедам моме домаћину, пок. Јаши Исаковићу, како је кочијаш изгубио пут

же. Осим тога је међу становништвом на граници из дана у дан расло узбуђење и страх, јер се бојало упадаја турског. Већ и зато смо морали умножити пограничну стражу, да умиримо уплашено становништво и да докажемо, да смо учинили мере за њихову сигурност. Мало после тога добијемо глас, да је 30.000 турских војника, што су одређени против Арнаута, из Призрена стигло у Куманово, које је само 60 километара удаљено од наше границе. И мада је војска већ после неколико дана добила заповест да се повуче, ипак сам хитно известио дипломатске заступнике страних држава, да морамо учинити војничке мере и расположења ради предострожности, да за евентуалне неочекиване догађаје свакако будемо готови.

После моје изјаве дипломатски заступници су одма известили своје владе. Стране владе су наравно с места у том погледу упутиле питања Порти, одакле добију одговор, да Турска са Бугарском жели да остане у најмирнијој слози и да јој није ни на крај памети да с њом започиње рат. Овдашњи дипломатски заступници, а пре свега руски министар-резидент, изјавили су најодлучније, да **велесиле ни на који начин не би дозволиле, да нас Турска нападне**. Те изјаве су нам омогућиле, да обуставимо војничке мере предострожности. Али у брзо наново сам сматрао за потребно, да се код велесила потужим на Турску. Турска војска се почела искупљати у близини Султан-Тапе, дакле не далеко од Кустендила, наше пограничне вароши. На три, граници најближе тачке: у околини Кочана, Кратова и Царева Села гарнизонирају четири турска батаљона са коњицом и артиљеријом. И читава та војска се из дана у дан приближује нашим границама. Стигавши до кланца Кудри, читава војска заједно са потпуном логорском опремом пошла је према Султан-Тапе, али пробавивши тамо неколико дана у брзо се врати натраг, само је оставила за собом батаљон пешадије и четири топа, но и то је после четири дана повучено."

*

Бој у планини Петрини.

„Београдским Новинама" телеграфишу из Битоља, да је на планини Петрини, више Охрида, почела досађивати једна чета Турака (од турскога комитета) Власима, који ту проводе лето са својим стадима. Ови се потуже Арсову, вођи комитске чете, која се тамо налази. Арсов, којега дружину Власи хране, рече, да му јаве, када буде дошла та чета, што и учинише. Овај са својом дружином опколи Турке и отпоче пушкарање. У близини је био неки повећи одред турске војске и башибозука, који на глас пушака појуре тамо и опколе комитску чету Арсова, која се после крвава боја, а са великим губитцима, једва спасе.

*

Арнаути пљачкају и уцењују.

Из Битоља јављају, да су Арнаути код села Зајаса, близу Кичева, опет опљачкали неке путнике, који су онуда пролазили. Двојицу су собом одвели и уценили их са 200 златних лира.

*

Најновије вести из Битоља.

Неки Никола, родом из воденскога краја, бави се сада са својом четом у Дримколу Охридскоме. Војска га на све стране вреба, али не може да му нађе траг. Николина је чета повећа и добро наоружана.

*

Осуђени Турци.

Како из Цариграда јављају, амбасаде Аустро-Угарске и Русије добиле су ове осуде због изгреда у српском селу Смрдежу (у битољском вилату): Потпоручник Ћемал ефендија, који је побегао, осуђен је in contumaciam на шест месеци затвора и отпуст из војске, подофицир Селим на 8 месеци затвора, подофицир Алија на деградацију, 10 војника из валонског и горичког илавског батаљона сваки на 6 месеци затвора, 16 мухамеданских сељака из околине Смрдежа предато је редовном криминалном суду због пљачке и крађе, а против 16 побеглих издат је налог да се ухапсе због истог злочина.

Спремање за изборе у Србији.

□ **Београд**, 2. јула 1903.

Избори за Народну Скупштину, што је на јесен сазвана у Београд, нису још далеко. Све странке у Србији — а тих је, хвала Богу, доста! — живо се спремају за те изборе и свака већ сада ради на томе, да прибави себи што више мандата. Држе се страначке конференције, издају се прогласи на бираче и агитира се по окрузима и срезовима.

Први се пожурили са прогласом на „радикални народ" они радикалски прваци, који су склонили ону фамозну фузију са напредњацима. Ти радикални фузионаши били су толико смели, да у свом прогласу увијено себи припишу у заслугу промену режима у Србију, тврде да су се само они борили за слободе и права народна. Међутим довољно је само погледати на политичку прошлост првака те радикалске фузионашке групе, на политичку прошлост Николе П. Пашића, па да се одма уверимо, колико је мало истине у оном, што радикали себи приписују. Да би пред народом прикрили мало своју улогу у недавнашњој прошлости, радикали фузионаши телале преко својих људи по народу, као да су они довели на престо краља Петра I. То је заиста недостојно кортешовање, но остале странке, т. ј. независни либерали и самостални радикали, у које две странке су окупљени ваљани и честити родољуби неукаљане политичке прошлости — постарали се већ, да се та неистинита тврдња радикала фузионаша сведе на праву вредност...

У прошлу суботу су самостални либерали имали у „Империјалу" страначку конференцију, на којој је председавао вођа те странке министар-председник г. Јован Ђ. Авакумовић. На ту конференцију су дошли позвани виђенији чланови странке из Београда и унутрашњости; ту је био и енергични и умни Стојан Д. Рибарац. После подужег саветовања донето је једногласно ово решење:

1. Решено је, да до главнога збора партиског и даље пословима странке управља одбор, који је изабран 23. новембра прошле године, и

2. Прочитан је и усвојен нацрт прогласа члановима странке, у коме ће бити одређен положај либералне партије у данашњима приликама, обележено гледиште на ново уставно стање и одређен правац, којим ће у будуће ићи политичка акција странке. Главном одбору стављено је у дужност, да нацрт прогласа дефинитивно редигује и објави га у „Срп. Застави".

Главни одбор свршио је поверени му посао, те је саставио проглас, који гласи окако:

Члановима либералне странке.

Последњи важни и од историског значаја догађаји у нашој земљи изазвали су потребу, да се либерална странка одреди према њима и обележи правац, у коме од сада има да се развија њена политичка акција. Ми пре свега са искреном радошћу и пуни нада у будућност отаџбине поздрављамо основну промену, извршену 29. маја у свему нашем животу и осећамо дужност, да овако јавно одамо своје признање и захвалност самопрегоревању и пожртвовању, с којим је Србија спасена од страшне катастрофе. Ми смо дочекали да видимо на путу остварења идеје, за које су се одсудно борили и наши посланици у Народној Скупштини и наш орган „Српска Застава". И овога пута се доказало, да су строго вршење дужности и безусловна оданост интересима Отаџбине и народа непобедно оружје у политичкој борби. У сукобу између народа и једнога злокобног политичког система, који је Краљевину био довео на ивицу пропасти, помео људе, уништио јавни морал и пољуљао темеље државне, тај систем морао је бити сатрвен заједно са најважнијим својим представницима. Са народа нашег скинута је тешка срамота и сјајној будућности Србије отворени нови и уравнати путеви.

Улазећи у ново стање, странка либерална остаје и даље при оним идејама, које су изражене у резолуцијама од 23. новембра прошле и 30. марта ове године, а како су последњом уставном реформом те идеје једним својим делом и остварене, либерална странка прима за основу свога политичког рада стање, створено Уставом од 6. јуна 1903. године. Ми међутим ипак не налазимо, да је последњом уставном променом извршено све, што се у томе погледу имало урадити. Треба се пре свега побринути за учвршћење уставних тековина и за потпуно обезбеђење јавних слобода, које су сада Уставом загарантоване. Због тога ће либерална странка и на даље продужити своју акцију у правцу, који је до сада у неколико прилика обележен, на темељу чисте уставности. У томе свом раду ми рачунамо на једнодушну, заједничку сарадњу свију либерала, који су и у прошла, тешка времена остали верни начелима странке. Потребно нам је овом приликом нагласити, да ми ни у коме случају не желимо међу се примати коловође, који су у најозбиљнијим данима изазвали расцеп у странци, покушали уништити њено јединство и ставили се у службу једној од најгорих владавина, старајући се да чланове странке заведу и одрже их потпуно необавештене. Са тим људима ми смо одавно сваке везе прекинули. Разуме се, да ми од себе не одбијамо оне либерале, који су заведени и обманути, као прости војници пошли са отпадницима.

Према осталим политичким групама, либерална странка задржава себи потпуно слободу одређивања, остајући потпуно у независном и самосталном положају. Али ми позивамо све своје политичке пријатеље, да уложе сву своју снагу, да се и при изборима и иначе сузбију људи, који су учествовали у државним ударима, примали дароване Уставе, подносили реакционарне законске предлоге, потпомагали лични режим, понижавали Народно Представништво и у опште безусловно служили једном за Србију судбоносном политичком систему. Чланови странке сад имају дужност, да у новоме стању развију најживљу акцију за успех начела и идеја либералних. Ваља организирати рад, груписати се и са одређеним планом водити борбу. Зборови су слободни и њих треба да буде што више, а пријатељи нека међу собом одржавају најлепше везе. Орган партиски потпомоћи ће, колико буде могао, заједнички рад. Кандидацију народних посланика извршиће главни одбор у споразуму са пријатељима. Ту ће нам свима бити дужност, да пред бираче изиђемо са кандидатима, који ће у свакоме погледу бити беспрекорни. Главни одбор ће у своје време известити пријатеље, кад и како треба приступити томе послу.

Очекујући, да чланови либералне странке пријме и разумеју дужности и према земљи и према странци, Главни Одбор се нада, да ће они те дужности и испуњавати.

28. Јуна 1903. год.
у Београду.

Главни одбор либералне странке.

Главни одбор радикалне демократије издао је од своје стране овај проглас:

Нашим пријатељима.

8. септембра о. г. биће у Србији избори народних посланика, први под новим режимом, први на које радикална демократија ступа као организована целина.

Дужност је свих самосталних радикала, свих представника радикалне демократије да за посланике истакну честите, чврсте и поштене људе, оне којима су радикална начела важнија од личних интереса а Србија преча од свега и свакога. Не треба допустити да народ у Скупштини заступају људи слаба карактера, превртљиви, поводљиви, готови да праве неприродне савезе и да чине нечасне компромисе. Народ не смеју заступати људи који су у слободи разметљиви а у опасности плашљиви, ни они који су се одрицали основних начела радикалног програма и бацали анатему на своју прошлост, ни они који држе да је борба за политичка права и слободе сасвим довршена.

Данас, кад је слобода избора законом зајемчена, народ треба да бира за своје посланике одлучне, спремне, искрене и непоколебљиве политичке борце, који ће моћи стално и енергично порадити на остварењу радикалног програма изнесеног у I. броју „Одјека" а израженог у целокупном раду радикалне демократије. Треба бирати за посланике људе, који не само исповедају права радикална начела, него су дали доказа, да се умеју заложити за победу тих начела, не напуштајући их из страха, ни из жеље за личном добити, ни из тежње да се додворе до ма чије милости.

Ново стање треба да затекне радикалну странку са најчвршћим представницима, несаломљивим, непреобраћеним у реакционаре; са представницима чисте прошлости и неокаљаног политичког карактера. Све оно што је газило у блато реакционарно; све што је трговало с

у вејавици и да смо прошли поред неке поточаре на путу према Руми. „Е, па ту поред поточаре — рече домаћин — приповедали су у Карловцима, да су јуче курјаци једнога човека појели." Schöne Gegend! Дођем у Варадин. Јест! али не можеш у Нови Сад. Ишао је тако густ лед Дунавом, да ни вешти рибари нису смели превозити. Морао сам остати два дана у Варадину и тек трећи дан међу сантама пређем тешком муком Дунав и дођем у Нови Сад. Ето, то су била моја „прикљученија" услед дворскога бала у старом конаку пре 41 годину.

Лепа Цаја удала се после за мога доброга пријатеља Милана П. Са Миланом био сам заједно ђак у Паризу. Ја, он и пок. Милоје Лешанин долазали смо у Паризу у ђачком крају (quartier latin) у једну пансију на доручак и ручак. Г. 1867. био сам са Миланом у Петрограду и у Москви, поводом етнографске изложбе. Били смо свагда у једном хотелу. Милан се вратио из Петрограда управо у Београд. Ја сам ишао у Берлин, а после у Гаштајн, где сам се кнезу Михајлу препоручио, ако би због мојих говора у Петрограду и Москви морао емигрирати у Србију. Дођем у Беч.

Једнога дана седим у Даумовој кафани на Колмаркту, па гледам кроз прозор. Узану улицу Колмаркт закрчили фијакери, па неки стали док се не прокрчи. Гледам једнога фијакера, па не знам, да ли добро видим или ме очи варају. Јесте! То је Милан; седи у отвореном фијакеру са једном лепом женском, коју сам могао видети само у профилу. Шта је ово! Знам да Милан није ожењен, а био је свагда скроман, стидљив као девојка. Он да се воза у отвореном фијакеру са једном женском! Узмем „Fremdenblatt", да видим странце, који су приспели у Беч. Читам: Milan P..... mit Gemahlin aus Belgrad. Одем у хотел. Нађем Милана. „Шта је море, зар си се ти оженио?" питам ја. „Богме ја се оженио!" — рече Милан. „Ама човече — рекох ја — ниси ми у Петрограду и у Москви ништа говорио, да ћеш се женити!" „Е то је била брза одлука и с једне и с друге стране" — рече Милан. „Па кога си узео за жену?" питам ја. Милан одговори: „Цају Ц." „Шта — запитам ја зачуђено — лепу Цају?" Јест — рече Милан смешећи се — баш лепу Цају! Прави тоалету и одмах ћеш је видети."

Изађе Цаја, лепа као и на дворском балу у конаку г. 1862. Ја честитам и рекнем: „Како сам изненађен, јер ми Милан у Петрограду и Москви ништа није говорио да ће се женити."

Данас лепа Цаја има одраслу децу, честите синове, који су у државној служби.

Прошло је од дворскога бала у конаку г. 1862. равно 41 година. Многи, који су били на том балу, умрли су. Али су још у животу две тадање лепоте: кнегиња Јулија и лепа Цаја.

Не знам, како данас те две лепоте изгледају? Нисам их више видео. Мени су још у памети онаке младе, лепе и волим да су ми таке у памети.

Ја данас старац, у коме нико више не би познао онога младића, који је пре 41 годину у конаку тако плаховито играо — сећам се живо тога бала, тога весеља.

Тужан је био за мене осећај, кад сам у разним европским илустрованим новинама видео тај конак, у којем су се грозоте од 29. маја догодиле, а у којем сам ја пре 41 годину тако весело провео!

Да! Смрт је покосила многе, који су се у том конаку веселили, па је покосила и краља Александра и краљицу Драгу.

При успоменама из живота, за многе догађаје мора човек имати парче философије Дамаскинове: Всја сјени немошчњејша, всја сони прелестњејша, јединњем магновенијем и сија всја смерт пријемлет!

П—Д.

Неједнака љубав.

— **Црта из легионарског живота у Африци.** —

Написао: **Флориш.**

(Свршетак.)

Ево већ дванајсту годину навршује у овом малом гнезду и од младића, жељног уживања, постао је миран, меланхоличан, рано остарео, суморан капетан, коме кад видиш стас, наклоњен гојењу и лице, као бакар црвено од прекомерне употребе алкохолних пића, никад не би познао у њему некадашњег поноситог витеза, што је залуђивао и жене и девојке.

Своју жену, троје своје прекрасне дечице воли до лудила, па ипак по читаве сате воли да пијуцка у засебној соби кантинеровој, него да је код куће са својом породицом; као да га неко кајање, неко и себи једва признато пребацивање задржава од породичког огњишта, коме није могао да даде оно благостање, које би оно имало права тражи од њега.

Мали лорд нађе у кантини капетана, ком је Сигарета наслужила баш другу чашу мученице.

— Седи! — продере се на Доферена, који му се круто јављао. — Шта ћеш пити? Бишето, дајте још једну чашу!

Мали Енглез хладнокрвно, што карактерише његов народ, седе и сипаше ледену воду у свој апсинт.

— Зашто си побегао? — питаше капетан.

— Јер ме је спопала чежња за домовином, хтео сам да одем кући.

— Али си знао, да је бегство скоро немогуће. По путевима гамижу жандарми, а у пустињи сваки Араб лови дезертирца, за кога добије 20 франака у злату. Зашто се ниси обратио стрицу, париском амбасадору?

— Покушао сам и то, — али узалуд. Већ ми је прошло двадесет година и тако по закону није се за мене ништа могло учинити. А овде ћу пропасти или ћу се убити.

— Не можеш да издржиш службу?

— Служба је играчка. Касарнски живот ме баца у очајање, тера у лудило. Живети у једној соби с гомилом дивље, неваспитане, сурове мангупарије; непрестано слушати њен урлик и псовке, грубе шале; гоњен, теран подофицирима, и од дивљака горим, неваспитанијим; оскудевајући у свему, што спада у цивилизовано друштво — то је оно, што се не може издржати.

— Разумем — одговори капетан — и ја сам прошао кроз ту невољу кад сам био поручник у Паризу, кад нисам имао новаца да идем у таково друштво, у које сам спадао. И теби фали салонски ваздух, мирис и флирт.

— Не знам, капетане, заиста не знам дати имена свом јаду. Кад сам дошао овамо, био сам приправан на најгоре телесне патње, али нисам знао, како ћу рафиниране муке душевне тортуре упознати и кад на то помислим, да морам још четири године провести у овом паклу, обузима ме лудило и само на самоубиство мислим.

— Од срца те жалим, мали сине, али ви-

ДОЛАЗИ ДОДАТАК.

убеђењем, што се дало срушити и савити, размекшати и раслабити, треба да је удаљено од високих дужности заступника народних. За остварање радикалног програма потребне су чисте и чврсте руке а њих има довољно у радикалној странци, у народу.

Конференција самосталних радикала, држана у Београду, решила је, да пријатељи из народа у братском споразуму са главним одбором из Београда изврше кандидацију народних посланика. Такав споразум ојачаће и учврстити нашу странку, и спојити у једну целину све праве и искрене радикалце. Треба да се у изборима који наступају ваљу заједно сви они који су остали верни радикалном програму, и који желе да се одржи јединство странке, јединство свих честитих радикалних бораца, који нису престали веровати у ваљаност и оправданост радикалних начела.

Београд, 22. јуна 1903. год.

Главни одбор самосталних радикала.

*

Ето, то су прогласи обе странке, чији су прваци примили у своје руке крмило државног брода у најкритичнијем тренутку, што га је Србија икада имала. О самој политичкој ситуацији, у којој се наша отаџбина налази пред скупштинске изборе, говорим у допису, што сам Вам га јуче послао.

Нови Сад, 4. јула 1903.

— **Оставка „мађарског дофена“.** Кошутова странка опет је обезглављена, јер нема председника! Фрања Кошут, коме је сва врлина то, што носи историјско име, поднео је у среду на конференцији странке независности своју оставку на председништву. На тој конференцији расправљало се о оном закључку „ратоборне странке“, да намерава продужити опструкцију против министра-председника Куена. Фрања Кошут је на тој конференцији први говорио. Осудио је организацију „ратоборних“ и благодарећи странци на досадашњој привржености њеној, наново је поднео оставку на председништву с тим, да ову своју оставку сада неће повући натраг.

Странка је примила оставку Кошутову и по предлогу Беле Барабаша решила, да не попуњава председничко место, него ће позвати одсутног јединог потпредседника Јована Тота, да прими вођство странке. Фрања Кошут остаје и даље члан странке независности, али за сада одлази на шест недеља допуста у Италију. Кошут, Акош Бизоњ, Бела Комјати и Јулије Јушт поднели су оставке на чланству у саборским одборима.

Услед овога расцепа у странци независности мисли се, да ће опструкција претрпети фијаско. Сигурно је министар-предник гроф Куен-Хедервари зато и говорио онако оштро у саборској седници од среде и претио распустом сабора.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** У седници заступничке куће од 2. (15.) о. м. упитао је заст. Барабаш, у смислу закључака опструкциониста, министра-председника, да каже јасно и отворено: хоће-ли испунити народне захтеве мађарске у погледу војске. — Заст. Полоњи упозорава на федералистички покрет Словена и вели, да Угарска може постати великом само народним јединством (читај: помађаривањем. — Ур. „Бр.“). — Заст. Раткаји вели, да воли поштен апсолутизам, него сапатње стање. — Министар-председник гроф Куен Хедервари изјављује, да он нема у погледу војних предлога ништа више да каже од онога, што је већ казао. Он је говорио с вођама странке независности и вели, да није он погазио своју реч, него је та странка погазила своју реч. (Велика вика на левици.) Он је одржао све, што је обећао. Независна је странка обећала обуставити борбу, али ја ипак води даље. Народна питања нису за сада на реду. Што је пређашња влада обећала, тога ће се и он држати. Прилике, које је произвела опозиција својим непатриотичким и нелогичним поступком, несносљиве су. Он познаје земљу боље. Народ жели мир и ред, а за сигурно ће дати њему право. (Ове речи произвеле су утисак, као да ће кућа бити распуштена.)

Десница је пратила говор министра-предсједника бурним одобравањем, каквог у овој кући није још постигао. Лево се виче иронички: „Живио!“ Настаје ужасна вика. Кубик виче према десници: „То је издаја домовине!“ Узрујаност биваше све већа и већа тако, да Бети не може да дође до речи. Заст. Бети у личној примедби одговара министру-председнику и завршује наводом: „Код Филипа видећемо се опет!“ — Мин.-предс. гроф Куен-Хедервари одговара Бетију, да ће се Бети код Филипа састати с народом и бирачима. — Заст. Кошут изјављује, дође-ли до нових избора, да ће се сва странка независности борити у својој целости против сваке владе, која стоји на темељу поравнања од 1867. године. Борбу ће водити још енергичније, ако би влада повредила законе, те у данашњем ванзаконитом (ex lex) стању распустила сабор и расписала изборе.

У седници од 3. (16.) о. м. најпре је заст. Рајх говорио о том, како је музика 70. пеш. пука хтела на некој прослави у Бају само под тим условом да суделује, ако се после здравица не свира мађарска химна. — Мин.-предс. гроф Куен-Хедервари одговорио је, да то сматра као интерпелацију, те ће извидети, у чему је ствар. — У дебати о владину програму Раткаји напада шефа владе због његове изјаве, да је готов, да у ex lex-стању распусти сабор, на што је гроф Куен-Хедервари одговорио, да он те речи никада није изговорио. Пребацује крајњој левици, што жели чак и апсолутизам. Затим је Марјаи држао дуг опструкционашки говор, после кога је барон Е. Данијел бранио владину политику и изјавио, да ће владина странка дати најодлучнији отпор опструкцији.

— **Русија.** На место пок. Дурнова биће по жељи удове царице Марије Фјодоровне именован за председника министарског савета гроф Воронцов-Дашков, који је под царем Александром III. био министар царског двора. —

Један телеграм из Петрограда јавља, да број рекрута, који су ове године узети за војску и ратну флоту, износи 320.732 момка, дакле са 10.100 момака више него 1901. год. Овогодишњи велики руски маневри одржаће се од 1. (14.) до 10. (23.) авг. у красно-сеоском логору.

— **Нови тројни савез.** Коментаришући Лубеов пут у Лондон француски листови напомињу, да је Француска спремна да у свако доба предузме посредничку улогу између Енглеске и Русије и да би то груписање, које се подједнако жели у Лондону и Петрограду, довело троструком споразуму, а које би се увећало још једним ако њему приђе и Италија. Ти гласови непријатно дирају два члана тројног савеза: Аустро-Угарску и Немачку. Они никако не би желели да из свог круга испусте краљевину Италију, напомињући и овом приликом, наравно без икаквих доказа, интерес Италије да и даље остане у тројном савезу. Интереси Енглеске пак сукобљавају се у Источној Азији са интересима руским, па се у Аустро-Угарској не може разумети да би Енглеска кварила са једним пријатељем, чији се интереси не сукобљавају са интересима њеним, а стварала споразум са државом, чији су интереси противположени. После опако одушевљеног пријема у Лондону председника француске републике свакако се може рачунати и на ту околност, да ће се диференције, које се у последње доба показују између Русије и Енглеске, ипак сталожити, да скоро може довести четворни савез, који би још јаче огарантовао европски мир.

— **Ирци против краља Едварда.** Енглески краљевски пар скорим намерава да путује по Ирској. Том приликом вêће главне вароши земаљске Дублина хоће да поднесе краљу поздравну адресу. Питање те адресе је ових дана претресано у већу, којом је приликом дошло до великих скандала. Ирски заступник Нанети је жестоко устао против адресног нацрта, што публика и попови на галерији наградише бурним одобравањем. Доле у седничкој дворници било је такође бурних призора између пријатеља и противника адресе, док на послетку главни начеоник Харингтон није на тај начин учинио краја неописаним призорима, што је галерију полицијом дао испразнити.

Опште је мишљење, да ће се приликом посете краљевског пара ти призори још у јачој мери поновити. Енглески министар-председник лорд Балфур се дакле веома преварио, кад је мислио, да ће недавнашњим законским предлогом о Ирској на један мах победити Ирце.

— **Опасност на Далеком Истоку.** Од времена на време чује се, да се на Далеком Истоку азијском мути политички хоризонт. Томе се не треба ни мало чудити. Тамо на Далеком Истоку сукобљавају се велики трговачки и политички интереси три силне велесиле: Русије, Енглеске и Јапана. Ове две последње државе склониле су и формалан савез против Русије и живо бургијају код кинеског двора, само да пробуде код Кине неповерење против Русије због Манџурије. Кад год хоће Јапан, кога Енглеска очигледно гура напред као пијона, да попрети Русији и ратом. Но северни колос, свестан своје страшне снаге, само се смеши на то застрашавање европских и азијатских острвљана и мирно ради даље на остварењу својих грандиозних планова на Далеком Истоку. Да би потпуно био миран, руски ратни министар генерал-ађутант Куропаткин отпутовао је сам главом на Далеки Исток, тамо је прегледао руску сувоземну и поморску убојну силу, орђао ратни савет са начеоником квантуншке области и врховним војеним заповедником тамошњим вице-адмиралом Алексејевим, генералом Вогаком и другим војеним начеоницима руским у оним крајевима. И ако се са званичне стране руске пориче, да је ген. Куропаткин у Порт-Артуру одржао савет у погледу ратне спреме, ипак се приватно зна, да су те спреме учињене у том ратном савету и сад се живо ради и на извршењу тих спрема. Русија је послала на Далеки Исток своје најјаче убојне бродове, који се лако могу мерити са удруженом енглеско-јапанском ескадром. У случају опасности, дакле, Русија је на све спремна, само је питање, дали ће Јапан смети загристи у јабуку, коју му подноси лукави Албијон. Јер у случају, да Русија у евентуалном рату потуче Јапанце — а то би сигурно било — на веки је одзвонило источно-азијском утицају не само јапанском, него и енглеском.

— **Акција Америке у кишењевској афери.** У Кишењеву, у Бесарабији, Чивути су толико изазивали, да су на послетку изазвали реакцију код руског становништва, које је кишењевске Чивуте мало пропустило кроз шаке. Стране новине, које се издржавају Израиљевим новцем, нададоше вику против „руског варварства“

диш, сам си свему крив. Ако те је мис Нели преварила и са оним тенором побегла под плаво небо Италије, могао си однети своје рањено срце у Бенгал да ловиш на тигрове; тамо би исто тако лепо прошло, као и овде — и оданде си онда могао отићи кући, кад је теби драго, а овде ћеш учмануги од чежње за домовином и остаћеш роб. Али ја ћу теби нешто да кажем. Мени треба кувар, и тебе ћу измолити. Немој да се уплашиш, кување ће већ свршити моја супруга, а ти ћеш опет научити моју децу енглески. Кантинерка тврди да дивно свираш у клавир, па можеш и томе поучавати мале угурсузе. Било би смешно теби нудити плату, та из џепа на прслуку могао би исплатити цео официрски кор — но овако ћеш се бар опростити хиљаде непријатних јада касарнских. Но примаш-ли?

Мали лорд неисказано захвално погледа на успламтело лице капетаново, и приклони главу на пружену му белу, нежну руку.

— Нека Вас Бог благосиља! — шапуташе лорд гласом, који беше загушен ганутошћу.

...По Сигаретину лицу разли се широк, блажен осмех. Стајала је иза оба војника као карикатура генија доброчинства.

*

Шта је осећало мало енглеско момче, кад је после осмомесечног суровог касарнског живота први пут наново стојало у релативно удобно намештену салону пред још увек лепом господском дамом, то да се опише, требало би заиста мајсторско перо Уједино.

У тихом, мирном породичном кругу брзо му се повратио душевни мир и силна чежња за домовином поче слабити у земљакињиној близини. По читаве месеце није ишао ни у близину касарне ни кантине и та неблагодарност је неизмерно тиштала Сигаретино заљубљено срце. Од свег срца се радовала, што је могла да олакша судбу малом лорду, али није хтела да га изгуби. Шиљала је поруке, ватрена љубавна писма, али лорд Доферен ама ни да се помоли. Заљубљена кантинерка час-по па шмурне из касарне и вребала је тамо око мале куће капетанове, па кад би случајно видела свој идеал у друштву капетанице и три мала детета, како се блажена и весела лица разговара с њима или у малом салону поред отворена прозора свира у гласовир, враћала би се у своју крчму још тужнија, још тежа срца, па би лупала главу, како би добила натраг малог Енглеза.

Напослетку је мислила, да је нашла начин за то. Сети се, да јој се пре неколико година један подофицир страсно удварао. Непрестано је стојао пред њом тамо код келнераја, доносио јој цвећа и чоколаде. Једном неко — неки гадан сплеткаш — у анонимном писму јави г. Бишу за ватреног удварача, и мирни, флегматични крчмар се страшно разљути, те једно после подне тако избаци из радње малог каплара, да се у лету пруђио на калдрму у дворишту и недељу дана је гњечио кревет, — Биш пак две недеље затвор.

Бишета се насмеши на ту успомену и мислила је о том, како ће Доферен да се запрепасти, кад излети на капетанова врата.

Сутра-дан по подне капетан дође у засебну собу с лицем, још јаче успламтелим него обично, видело се на њему да није скрунио прву чашу пића. Кантинерка се с неком поверљивом љубазношћу устумарала око њега, док је капетан намргођен сркутао свој апсинт.

— А мали се лорд добро влада? — запита Сигарета.

— Ђаво нек' носи Вашег малог лорда, — продера се капетан — само сте ми навукли непријатност на врат, изврзле се неке глупе, немогуће сплетке, а неки подли нитков сваки час ми шиље безимена писма.

— Страшно! — чудила се кантинерка, а у очима јој се појави тајанствен осмеј. — А, Бога Вам, шта има у писму?

— Глупост! Да се удвара мојој жени!

— Е, богме је он опасно леп деран! подстицаше Сигарета ватру.

— Та немојте говорити таке глупости! Све нека је и Адонис! Моја се жена радује, што може да говори с њиме својим матерњим језиком, он је пак срећан, што се ослободио касарне. То је све и нитков је онај, који прави сплетке отуда — дајте ми још једну чашу апсинта!

Сигарета наслужи, али је затим још хтела да кује гвожђе:

— Али, капетане, у оваким приликама не може се ништа насигурно тврдити...

— Та немојте већ толико брбљати! — продере се капетан на њу, па на душак испразни пеленов сок и љутит се удали.

Пред официрском касином га опет спопаде жеђ. Уђе унутра и онако с ногу стаде сркутати своје пиће.

— Како је, друже? — ослови га један официр иза једног стола.

У капетановој глави је већ јако радио апсинт, те зловољно рече:

— Никако!

— Шта врага, ваљда Вам је нашкодило оно, што је скувао енглески кувар?

Млади официр је говорио без икакве зле намере, али капетан је кроз алкохолску маглу све видео у другој боји.

— Шта хоћете тиме да кажете?

— Ништа — одговори онај други озбиљно, опазивши црвено лице капетаново и закрвављене очи. Бреј поче губити главу; дакле он је већ целом свету на подсмех и поругу? Плати и несигурним корацима крене се кући. Алкохол је довео у врење отров, што га је Сигарета спремила и, као што пијани људи обично раде, упорно је сам себе мучио и силом наговорио себи, да га срамно варају.

Беше запарно летње вече, и капија и прозори на кући беху отворени.

Капетан опрезно уђе у малу башту и довуче се до ниског прозора. Јасно је чуо лагани, благи глас Доференов, где говори нешто енглески, а затим чује глас своје жене. Извуче револвер и као муња брзо скочи пред прозор и види, како мали лорд пољуби у руку његову жену. Капетан опали и Енглез се сруши доле. Пуцањ, крв што је текла, отрезни капетана...

*

Крај приче није драматски. Истрага је установила, да је капетан случајно ранио Доферена. Ваљда није ни потребно казати, да ди-Бреља није било тешко уверити о невиности малога лорда и госпође ди-Бреј. Мали лорд је провео две недеље у болници, јер му је куршум пробио мишицу; у болници су га дворили Сигарета и капетанови. Куршум је размрскао неки мишић, што га је онеспособило да влада пушком и за навек се ослободио војске, а капетан се за свагда одрекао апсинта.

У Сегедину, 18. априла (1. маја) 1903.

Превео: **J. П.**

и тражили су, да велесиле посредују у Петрограду у корист кишењевских Чивута. Наравно, да су код свих држава наишли на глуве уши, само се Америка мало затрчала и хтела је да посредује код руске владе у овој ствари. Али кад из Петрограда загрми глас, да је то чисто унутрашња ствар Русије, у коју се нико не сме мешати, у Уешингтну се тргоше. Но Чивути у Америци не даду мира влади Сједињених Држава. 1. (14.) о. м. примио је председник Рузвелт депутацију одличних Чивута у Ојстербеју, која му је поднела петицију у ствари кишењевских догађаја. Председник је додуше примио петицију, али из његова одговора видела је депутација, да ће та петиција иструнути у уешинггонској архиви, место у петроградској. Један Рајтеров телеграм истина каже, да је државни тајник Хеј телеграфски упутио американског посланика у Петрограду да употреби средства, како би петиција дошла до знања руског цара Николе, али та вест неће бити тачна, јер би по томе држање Хејово било у дијаметралној противности са држањем председника Рузвелта.

Дописи.

= **Ст. Бечеј**, 24. јуна 1903. (Измотавање једног шовинисте. — Лицитација за зидање куће из задужбине баронице Јовићке.) Јавио сам вам онај безобразни нападај, којим је Фрања Гендер, учитељ и уредник овдашњег мађарског листа „Ó-becsei Ujság“ нас Србе удостојио зато, што — као што је исти лист пресно слагао — овдашњи Срби нису допустили Игњату Живковом Аксином, да мађарски грб метне на његову новоназидану кућу. Сад исти лист, одговарајући на мој допис изјављује, да речени увредителни чланак није он писао, ал' се са њиме потпуно слаже, и уједно мене као дописника напада. Тај Гендер размеће се у свом листићу. Хтео је да скине блато са себе, па се опет укаљао. Као бајаги — није он писао онај фамозни чланак, а овамо волео би знати с ким има у „Бранику“ посла. У осталом нама је све једно, ма ко био писац реченог чланка, главно је то, да је исти пун лажи и неоправданих нападаја на овдашње Србе, и да г. Гендер ни сад истинитост навода у реченом чланку ничим доказао није. —

Данас је била лицитација за издавање радње у погледу зидања куће у задужбини пок. баронице Јовићке. Већ у почетку одборске седнице изјави Душан Јосимовић, парох из Мола, као изасланик епархијског административног одбора, да он Берцелера инжињера из Н. Сада не прима као заменика г. Стеве Славнића инжињера, који је од општине као стручњак изабран, а сад је отишао у купатило, те предложи, да се на лицитацију и архитекта г. Момчило Тапавица призове, јер је он план правио, па да у случају потребе разјашњења даде. Како на предлог Стеве Живковића лецедера то одбор није усвојио, дошло је до крупнијих речи, и Јосимовић се удали из одборске седнице. Њих петоро положише пишманлук, али остало је на њих двојици, т. ј. на Влади Николићу, архитекти из Карловаца, који је нудио 136.500 круна, и фирми Јаков Пекло и син из Н. Сада, која је нудила 136.480 круна. Још је прочитана и писмена понуда фирме Фердинанд Хоф из Вел. Бечкерека, која је нудила 143.444 кр. 52. пот. Како се многобројна публика, која је на лицитацији била присутна, на позив председника удалила, одбор у тајној седници закључи, да пишманлуке од фирме Јаков Пекло и син, од Владе Николића и од Пере Хаднађевог из Ст. Бечеја, који ниже од 139.350 кр. није терао, задржи, и да ће у току од три дана решити, чија ће се понуда усвојити. Но да-ли ће то решење епархијски административни одбор, према чијем изасланику беше црквени одбор ренитентан, потврдити, — то је друго питање. Човека зебња хвата, кад погледа, ко је све у црквени одбору, т. ј. већином људи, који никаква имања немају, а овде се ради о стотинама хиљада круна.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 4. јула 1903.

— **Одликовање.** Овдашњи вредни фотограф г. Иван Стојковић одликован је од Његовог Величанства Виктора Емануила III., краља италијанског, бриљантном иглом за ванредно уметнички израђену слику Његовог Краљевског Височанства црногорског кнеза Николе I., оца Њеног Величанства италијанске краљице Јелене. Честитамо г. Стојковићу на овом високом одликовању.

— Пишу нам из **Бачког Фелдварца**: „У прошли четвртак извршен је овде избор општинског лекара. На ово место компетовали су три Јевреја, један Мађар и један Србин лекар, те је при избору општина једногласно изабрала г. дра Милутина Павковића из Суботице. Међу овдашњим Србима влада велико задовољство, што је овога пута Србин изабран за општинског лекара, јер од како је Фелдварца, није овде било Србина општинског лекара. Држимо, да ће наш нови лекар, кога хвале као спремна и способна лекара, потпуно оправдати једногласно поверење наше општине, и у то име ми му свесрдно честитамо на избору.

Вредно је забележити и то, да је у општини још једно место попуњено Србином, а то је место општинског уручника, које је до сада увек Мађар заузимао. На то место је изабран Аца Проданов.

Што смо постигли овај успех у општини, имамо да благодаримо у првом реду сложном и свесном држању Срба општинских представника. Све су то људи честити и свесни свога позива у општини; има међу њима 2—3 радикала, али и то су добри и питоми људи. Код нас у опште не би никад било раздора, да није оних радикалских тумарала из Новог Сада, што залазе овамо и заводе наш добри народ којекаквим лагаријама. Но радујем се, што Вам могу јавити, да наш народ почиње да мало по мало долази себи, да види, е су га радикали преварили, те ће у будуће оној радикалској господи, што воле да у мутној води лове рибице, показати пут у Нови Сад. Шта нам вреди братска слога и споразум, ево види се при овом избору у општини, где добисмо два места. Евала нашим Србима Фелдварчанима!“

— **Захвала**. Добили смо ову захвалницу, да је штампамо: „Друговима и ученицима, који нас приликом наше тридесето-годишње прославе у Сомбору телеграфски поздравише, нека је овим изречена наша благодарност. У име другова: Стева Јаношевић, Милан Петровић, Тоша Петаковић, Срдан Увалић и Сима Моцић.“

— **Србина лекарима**. У Ст. Кањижи потребно је да се настани један Србин лекар. Ст. Кањижа по себи има 17.000 житеља и 30 околних села, а Србина лекара нема. Политичка општина бира кроз 3—4 месеца трећег лекара са платом од 1600 круна годишње; кућа има сигурних доста, које ће толико исто прихода дати. Исти би се морао што пре настанити, да се упозна и при избору да има првенство.

— **Честитке краљу Петру** I. О своме рођен-дану Њ. В. краљ Србије Петар I, је добио депешу од Његовог Величанства цара руског, која гласи:

Његовом Величанству краљу Петру I.

Београд.

Честитајући Вашем Величанству поводом Његова рођен дана, ја му понављам израз мојих најбољих жеља.

Никола.

Њихова Величанства краљ и краљица Италије послали су овај брзојав:

Његовом Величанству краљу Србије

Београд.

Прими наше најсрдачније жеље и честитке о Твоме рођен-дану уз хиљаду жеља за Твоју срећу.

Виторио Емануел, Јелена.

Његово Краљевско Височанство кнез Никола телеграфисао је:

Његовом Величанству Петру I
краљу Србије

Београд.

Најсрдачније честитам Ти данашњи дан, желећи Ти срећу, здравље, живот дуги и сваки напредак.

Никола.

Његово Краљевско Височанство престолонаследник црногорски, кнежевић Данило послао је овај телеграм:

Њег. Вел. Петру I.
краљу Србије

Београд.

Пуним срцем, радошћу и неизмерним весељем честитам Ти имен-дан, који данас најживље буди осјећаје свих Твојих сродника према Теби; дај Боже да све у већем задовољству и здрављу дочекујеш у дугом низу година данашњи дан за срећу Твоју и Твога драгога народа, одани брат

Данило.

Његово Краљевско Височанство кнежевић црногорски Мирко телеграфисао је:

Наталија и ја најсрдачније Ти честитамо имен-дан. Нека Свети Петар буде у помоћ Теби и Твојој дјеци. Грлим Те

Мирко.

— **Великодушност српског краља Петра** I. Кад је после догађаја од 29. маја на српски престо дошао краљ Петар I. Карађорђевић, мислили су некоји пузавци, који су под Обреновићима били највећи Обреновићевци, да ће се тиме умилити код новог краља, што ће уклањати или замазивати сваки видни знак, који подсећа да је кадгод у Србији владала династија Обреновића. Тако су неки људи приликом народне забаве у Топчидеру о рођен-дану краља Петра скинули напис са дворца кнеза Милоша. Но ти људи преварили се у рачуну, јер срећом краљ Петар је врло коректан човек, коме се такав одвратни византинизам и подилажење ни мало не допада. Чим је видео, да табле с написом нема на кнез-Милошеву дворцу, одма је заповедио, да се она врати на своје место. Тај поступак краљев учинио је најбољи утисак. Не мање одобравају мислени људи ово великодушно дело краља Петра I., за које јавља „Трг. Гласник“:

„Свима је нама добро познато, да се на Врачару, поред крагујевачког пута, налази тако звани „Стари споменик“, где је у 1806. године под Карађорђем при освојењу Београда пао врло велики број српских витезова. На томе месту је доцније подигнут белег скоро сваком јунаку, а благодарни Београђани су тај простор и оградили, а доцније је подигнут и један већи споменик да потсећа покољења на српско јунаштво и пожртвовање наших предака. Споменик овај, као и све земљиште око њега било је доста запуштено све до 1895. год., а тада је по наредби пок. краља Александра I обновљен, што је и на самом споменику златним словима забележено. Доцније пак по његовој жељи је општина београдска настала, да се исти споменик и све око њега претвори у парк и мало по мало постало је то место право шеталиште за онај крај.

Пре неки дан Његово Величанство Краљ Петар I, враћајући се изјутра са Бањице у Двор, сиђе код Старог споменика да се увери, да ли је истина оно што је било у новинама о замрчавању извесног натписа и уверивши се, да оно што је прочитао у новинама стоји у истини, упита одређеног чувара парка: зашто је дозвољено да се на споменику премажу ове речи, које говоре, да је споменик обновљен за владе краља Александра?! Чувар је на ово одговорио: „Величанство, било је ванредно стање и у војсци и у народу“... По том му је Њ. В. Краљ наредио, да одмах оде у општину и да каже: да се замрчене речи поново израде и врате у првобитно стање. Чувар је високу наредбу извршио, и општина је пом. натпис већ изнова израдила. Хвала Краљу на овој његовој великодушности!“

— **Српска принцеза Јелена**. Како „Н. Сл. Преси“ јављају из Београда, Велика Књегиња Милица Николајевна војвоткиња Лајхтенбершка, ћерка црногорског кнеза Николе, изјавила је, да она хоће да и даље задржи код себе у Петрограду принцезу Јелену Карађорђевићеву, коју је у неку руку усвојила, и да само то допушта, да 17-годишња принцеза од времена на време оде у Београд да посети свога оца.

— **Калајева историја Срба**. Познато је, да је Калај написао целокупну историју српског народа, од које је до сада објављен само увод. У хартијама његовим, као што јављају бечки листови, нађен је довршен рукопис овога дела, које ће јамачно бити наскоро штампано, и које до сад није објављено из обзира према деликатном положају, који је Калај за последњих двадесет година заузимао.

— **Споменик Љуби Ненадовићу**. Ове године навршиће се осам година, како је умрло чувени и омиљени српски песник и књижевник Чика Љуба Ненадовић. За тих осам година српска деца по основним школама скупљала су пару по пару докле нису скупила толико да му могу подићи скроман споменик. У недељу 13. јула ове године биће откривен тај споменик на гробу Чика Љубе Ненадовића у селу Бранковини, близу Ваљева. Сви, који желе присуствовати тој свечаности, а нарочито друштва и корпорације, треба да се јаве најдаље до 10. јула Бачком Одбору за споменик Чика Љубе Ненадовића у Бранковини. (Ваљево.)

— **Нова интересантна пећина у Србији**. Из Аранђеловца пишу „Трг. Гласнику“: „У атару села јасеничке Врбице, у месту малој Рисовачи, у непосредној близини вароши Аранђеловца, одмах преко пута сресског расадника, постоји одавно отворен камени мајдан, који, преко својих закупаца, експлоатише општина врбичка. Камен из овог мајдана познат у целој околини и даље, одличног је квалитета и употребљава се за зидање у опште и за калдрме, а налази се у целом брду званом мала и велика Рисовача, које делом припада општини врбичкој, а делом општини аранђеловачкој и на чијем је врху и гробље аранђеловачко.

Уз сами већ отворени мајдан, ове је године отворен с источне стране још један, у коме ваде камен предузимачи за израду железничке пруге Младеновац — Аранђеловац за зидање пропуста и др. потребе.

Пре два-три дана у овом новом отвору, при разбијању стена, нађена је једна пећина, у којој се у изобиљу находи камен капавац разне величине и облика, а има га и дубећег и висећег (сталактити и сталагмити). Од стране мајданских радника, неких грађана, ђака и сељака више њих је улазило у ову пећину, и отуда су износили капавац у разним фигурама и величини. Улазио је и сресни економ г. Мајеровић. Величину и облик нико од њих не може тачно да спредели. Сви се слажу у томе: да је по простору велика, капавца има у изобиљу, као што тврде, да га има доста попадалог и изразбијаног по поду пећине. Неки уверавају, да су наилазили и на кости и перје“

— † **Ненад Јанковић**. „Гласу Црногорца“ пишу из Братоножића: „11. јуна ове године испустио је своју племениту душу, у 86-ој години свога живота, у болници на Цетињу, стари стотинаш Ненад Перишин Јанковић. Покојник се родио у Брскуту. Још у младићком добу изгледао је да ће бити оно, што је био, да ће бити јунак, који се у боју не бојаше смрти, што му је признао и наш узвишени Господар у свом спјеву „Нова Кола,“ уврстивши га у ред најбољих јунака племена братоножког. Цио живот покојников посвећен је био томе, да не умре на постељи, него као јунак да погине на бојноме пољу, те с тога никад себе не заштити од непријатељског зрна, него се свуда истицаше, а особито на Колашину и у Кучима, гдје је и рањен био. У боју никад није водио рачуна о томе, хоће ли вишина с њим изаћи на шанац, или ће с вишином непријатеља срести. Њега ништа није могло смести, кад се је јунаштва тицало, да не хита онамо, гдје јунаци иду, јер што би га могло више обуставити или више потрести, кад га не потресоше два скасапљена му храбра сина, покрај којих он с голим јатаганом пролази а старо му се срце још више жести и распаљује, и мртве синове у мимогред поздравља: „Сад сте моји синови!“

Као таквом личном јунаку признавале су му се са свију страна ове врлине, због којих је од свијех и цијењен био. А наш милостиви Господар, знајући његове заслуге и вјерност, ваља се према покојнику милостиво односио, те и приликом болијести нареди, да се лијечи о државном трошку у цетињској болници. Мртво тијело врлог покојника испратио је из цетињске болнице до вјечне куће и Њ. В. Књаз Мирко, а једно одјељење стојеће војске одавало је покојнику војничке почасти. Лака ти, храбри јуначе, земља црногорска!“

— **Други пчеларски конгрес**. Добили смо ово извешће: Према закључку конгресноога одбора одржаће се други конгрес хрватских и српских пчелара у граду Митровици на дан 11. (24.) септ. т. г. у 10 сати пре подне. Расправни програм: 1. Поздрав председников. 2. Реч у спомен пок. пресв. г. Петра пл. Јурковића, кр. вел. жупана сремскога а првога конгреснога заштитника. Говори конгресни тајник. 3. Читање записника конгреса од године 1901. 4. Извештај тајников. 5. Извештај благајников 6. Предлози. 7. Предавања. 8. Избор конгресноога одбора на основу §. 10. конгресних правила. 9. Избор заштитника конгреса. Пријављена предавања: 1. Јован Живановић из Карловаца: Две кардиналне тачке у пчеларењу: О вештачком ројењу у пролећу и спајању ројева у јесен. 2. Иван Маширевић из Карловаца: Како да се подигне и унапреди пчелиња паша? 3. Валентин Чебушник из Загреба: Кошница у кошници или канимо се Ханеманове решетке. 4. Ђорђе Коларовић из Вел. Радинаца: Како далеко лете пчеле и откуд пчела сутра дан на пчелињаку, са кога смо однели кошнице на неколико сати хода далеко. 5. Аугуст Катар из Шандровца: Који услови погодују ка добром узимљењу пчеле, а који делују на узимљење штетно? 6. Мато Вохалски из Хртковаца: Како би се пчелари очували од непотребних издатака у пчеларству? 7. Иван Јолер из Липовца: Ко упливише на спол пчела? 8. Станко Милошевић из Милошевца (Босна): Када ће се у народу развити рационално пчеларство?

— **Исправак.** У нашој белешци о избору професорâ за српску историју на београдској Великој Школи погрешно је наведено, да је изабран Љуба Стојановић, него треба да стоји Љуба Јовановић. Осим тога јуче смо дознали, да је г. Љуба Јовановић добио 23, а г. др. Станоје Станојевић 22 гласа. Обојица су изабрани за редовне професоре српске историје на Великој Школи. Овим се наша белешка у прошлом броју исправља односно допуњава.

Новости са стране.

— **Динамитски атентат у Загребу.** Из Загреба јављају, да су тамо ономад опет нашли бомбу у којој беше килограм динамита, близу куће сликара Влаха Буковца; у првом спрату те куће станује бивши нар. заступник и жупан Ковачевић. Полиција је и у овој ствари покренула строгу истрагу.

— **Руски и српски официри.** У страним новинама читамо ово:

„Од дужег времена у Николајевској Академији генералног штаба и у инжињерској академији у Петрограду има више српских официра као слушалаца. Ти официри су привремено додељени руској војсци, где исто тако поступају с њима, као и с руским официрима. Али после крваве ноћи београдске Руси су прекинули другарске односе са српским официрима и позвали су их, да од сада избегавају оне локале, у које обично долазе руски официри. Како су осим тога ти српски официри на улици изложени нападајима, писали су кући у Београд и молили су, да их одма опозову из Петрограда.“

Не знамо, је-ли ово истина, што пишу стране новине, које радо доносе неистине о Србима и Словенима; али ако је истина, онда руски официри чине српским официрима у Петрограду највећу неправду, јер ти људи нису имали никаква посла са делом од 29. маја. У осталом нека руски официри загледају мало боље и у руску прошлост, па неће бити тако јако скрупулозни. Ми знамо, да су се руски официри грлили баш са оним бугарским официрима, који су протерали кнеза Асена Батенберга. Ако су Руси чувари легитимитета, онда нису смели то радити! Најмање су пак у праву, да бојкотирају српске официре, који нису учествовали у убиству од 29. маја.

— **Телеграфисање без жице на Јадранском**

Мору. Са Цетиња јављају: Маркиз Солари заступник Марконијев, стигао је у Бар, да уреди прву линију по Марконијеву систему радиографије између Барија (у Италији) и Бара (у Црној Гори). Линија ће скорим бити отворена.

— **Барон притворен због преваре.** У затвору бечког земаљског суда налази се одномад барон Фрања Јосиф Лерхенфелд-Ахам, против кога је држ. одветништво подигло оптужбу због преваре. Барон Лерхенфелд је из врло одличне баварске породице; мати његова, рођена грофица Паумгартен, била је у младости другарица нашој пок. краљици Јелисавети. Отац његов беше врло добро примљен на баварском и на бечком двору. И сам притворени барон беше чест гост код надвојводе Лудвига Виктора. Наш краљ му је био крштени кум. Од оца му је остало знатно имање, но он је то брзо спискао, те је пао у руке зеленашима, које је обмањивао, да води са сестрама парницу за наслеђе и да ће његове обвезе подмирити његови високи заштитници. Кад се све то није збило, веровници поднесоше против барона пријаву због преваре, услед чега допаде затвора. Из затвора је барон Лерхенфелд путем свог адвоката упутио цару и краљу Фрањи Јосифу аболиционој молбу т. ј. да владар, према праву, које му припада, обустави даљи судски поступак против затвореног барона.

— **Автомобилска незгода италијанског краљевског пара.** Краљ Виктор Емануило извезао се с краљицом Јеленом у парк дворца Раконџи на автомобилу, којим је он сам управљао. Автомобил наиђе на једно дрво и изврне се. Краљ је остао наповређен, но краљица је јако угнула ногу, те ће требати месец дана, док се не опорави.

— **Ново име Лујзе од Тоскане.** Службени лист саски доноси решење краља Ђорђа, којим се бившој саској престолонаследниковици принцези Лујзи на њену молбу даје име и племићка титула грофице Монтиљозо. Њен брак са престолонаследником Фридрихом Августом разрешен је и она сада не спада ни међу чланове ветинске ни хабсбуршке династије. Грофица Лујза не сме се никад више вратити у Саску или Аустро-Угарску.

— **Радови на Симплонском тунелу,** као што јављају из Торина, живо напредују. 1. јула тунел је био дугачак већ 16,193 метра, од чега на северни део иде 9247, а на јужни 6766 метара. Степен врућине у унутрашњости тунела мења се између 33 и 52° С, али помоћу утискивања расхлађеног ваздуха спушта се та температура. Сваки дан избуши се просечно 11 метара.

— **Нова париска сензација.** Париз има опет своју сензацију, чија је јунакиња овога пута нека грофица де-Малпељ, коју су ухватили у покушају убиства. Живот те грофице прави је роман. Од свог мужа, неког врло богатог банкара морала се раставити, јер ју је овај затекао у неверству. Лепа грофица је затим весело проводила живот са својим пријатељима све донде, док није страћила цело имање. Од тога доба почела је падати, док напослетку није дотле дошла, да је са три мангупа хтела да убије љубазницу свог последњег љубазника, неку продавачицу, али је ухватише. Грофици је тек 28 година и још је увек врло лепа. Кад су је ухапсили, чисто је побеснела и хтеде да разлупа главу о зид своје тамнице. Судски лекари мисле, да грофица није сасвим при чистој свести.

— **У балону преко Атлантског Океана.** Из Брисла јављају: Овдашњи ваздухопловац Капацо и француски географ Елисе Рекли скорим ће се у пратњи два белгијска научника кренути у ваздушном балону преко Атлантског Океана.

— **Чудно друштво.** „Несрећна љубав“ је име једном друштву, које су у Швајци (Саксен-Мајнинген) основале млађе и старије девојке, које су имале „пеха“ са својим љубазницима. То је дакле салон одбијених, које нису знале вештину, како ваља добро држати за јаку удварача. Председник је нека трипут развенчана госпожа.

НОВИЈЕ.

Београд, 3. јула. Аустро-угарски посланик др. Думба поднеће у суботу у 11 сати пре подне краљу Петру своје акредитивно писмо. Пензионисани су ови српски дипломати: Стојан Бошковић, посланик у Паризу; Чеда Мијатовић, посланик у Лондону; Милан Михајловић, посланик у Букурешту; др. Мих. Милићевић, посланик у Берлину; др. Ђока Николић, генерални консул у Солуну; Милослав Куртовић, генерални консул у Скопљу и Сима Аврамовић, консул у Приштини. У војсци су пензионисани: Милош Васић пуковник и бивши министар војни, Миливоје Николајевић потпуковник и бивши маршал двора под краљем Александром, Тома Савић арт. капетан, бивши ордонанс-официр краља Александра, и капетан Катић.

Темишвар, 3. јула. Министар-председник гроф Куен-Хедервари изабран је данас за посланика на угарском сабору са 847 гласова. Социјалистички кандидат Бокањи добио је 20 гласова.

Загреб, 3. јула. Нови бан гроф Пејачевић стигао је данас овамо. На станици га је поздравио подбан Крајчовић, на чији је говор бан одговорио, да ће се трудити да земљу поведе лепшој будућности. Вели, да ће ићи стопама свога оца у политици и држати се девизе, да је добра управа основ сваком добром напретку.

Опозициони листови „Аграмер Тагблат“, „Обзор“ и „Хрватско Право“ поздрављају новог бана симпатачно и наглашавају строго извршење нагоде.

Београд, 3. јула. Приликом пријема дипломатског тела о свом дану рођења краљ Петар је поздравио султана по посланику Фети паши, на што је султан отпоздравио краљу врло срдачном депешом.

Порт-Артур, 3. јула. На саветовањима, што су их овде имали руски заповедници и чиновници за време бављења ратног министра генерала Куропаткина, вођало се и о могућности рата. Од доласка његова овамо руске ратне примреме све су веће и постоји намера, да се у Манџурију доведе још више војске руске.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 4. јула. (Од нашег извештача.) Чује се, да министар-председник гроф Куен иде сутра краљу с предлогом за распуштање сабора.

Припослано.*)

ИЗЈАВА.

Господару

Пери Кекићу

председнику српске црквн. школ. општине у Ст. Бечеју.

Питамо Вас, са каквим правом сте смели наш оферт, упућен општини, којој на челу стојите — још пре лицитације, одржане на Петров дан о. г., отворити.

У В. Бечкереку, 15. (2.) јула 1903.

Hoff Nándor és társai.

За верност потписа:
Светозар Нађвински,
Паја Ристић,
као сведоци.

*) За ствари под овом рубриком уредништво овог листа не одговара ни у ком погледу.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 4. јула 1903.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	14 „ 20	„
Жито ново друге каквоће	13 „ 60	„
Зоб	10 „ 60	„
Јечам нови	10 „ —	„
Кукуруз стари окрњен	12 „ 60	„
Кукуруз нови окрњен	12 „ 20	„
Пасуљ бели	20 „ —	„
Пасуљ жути	18 „ —	„
Вика	12 „ —	„
Мухар	26 „ —	„
Проја	12 „ —	„
Вуна	130 „ —	„

Све од 100 клгр.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 4. јула 1903.

Волови по кил	48—50 пот.
Свињи тешки „ „	80—86 „
„ средњи „ „	76—78 „
„ лаки „ „	64—66 „
Теоци „ „	60—64 „
Јагњци по пару „ „	16 — 20 круна
Кљукане гуске по кил.	1 круна 20 пот.
Јаја 9—10 ком.	—40 „

Дневни извештај са Будимпештанске житне берзе.

Од 16. јула 1903. (Од будимпештанске филијале Српске Банке.)

Промет 14000 мет. центи

Готова роба:

	к. п.	к. п.
Пшеница		
Потиска 77/82 кг. тешка	7·50	7·85
Бачка 76/78 кг. тешка	7·40	7·70
Банатска 75/78 кг. тешка	7·30	7·70
Сремска 74/78 кк. тешка		
Раж	6·10	6·15
Јечам	5·60	5·90
Зоб (овас)	5·50	5·90
Кукуруз		
Стари	6·30	6 40
Нови		
Чинквантин		
Ситна проја		
Репица		
Банатска		
Купусара		
Ланено семе		
Кудељно семе		
Детелина		
Луцерна нова		
Црвена		

Термини:

по закључку берзе у $^1/_2$5 сати после подне:

	к. п.	к. п.
Пшеница		
за Април		
за Октобар	7·17	7·22
Раж		
за Април		
за Октобар	6·17	6·22
Зоб	5·28	5·31
Кукуруз		
за Мај	5·03	5·06
за Јуни		
за Јули		
за Август	6·25	6·26
за Септемб. Октобар		
Репица (Купусара)	11.45	11·45

Све од 50 килограма.

Правац (тенденција): непромењено.

Данас продато 1000 мтц. нова жита, потиска 80 кг. à 7·60, 3. мес. предаја август. Данас продато 500 мтц. нова јечма à 6·15 Cassa.

†

Јавна захвала.

Доле потписани овим се најтоплије захваљујем свима онима, који ми, приликом смрти моје добре супруге, било усмено, било писмено, изразише своје искрено саучешће и поутешише ме у превеликој тузи мојој.

Карло Колер,
шеф железничке станице у Карловцима са својом породицом.

Огласи.

Ш. С. $\frac{324.}{\text{през.}}$ ex. 1903.

Стечај.

Ради попуњења упражњеног места редовног учитеља (учитељице) за мађарски језик, земљописи краснопис у српској вишој девојачкој школи сомборској овим се расписује стечај.

Молитељи (молитељице) имају доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су оспособљени за грађанске школе односно да су бар испитани и оспособљени учитељи (учитељице) и да потпуно владају српским језиком. Ако буде изабрано лице без оспособљења за грађ. школе, биће изабрани дужан у року, који школски савет одреди, да набави себи такво оспособљење.

У дужност изабраном лицу спадаће, да предаје горње предмете у најмање 20 седмичних часова.

Плата по уредби.

Молбенице за ово место имају се поднети срп. прав. нар. школском савету у Карловцима најдаље до 25. јула (7. августа) 1903. године.

У **Карловцима,** 1. (14.) јула 1903. г.

152 2—3 **ПРЕДСЕДНИШТВО**
срп. прав. нар. школскога савета

Ш. С. 323.
през. ex 1903.

Стечај.

У стипендијској закладн пок. Атанасија пл. Бале има се почетком школ. год. 1903/4. попунити једно питомачко место са стипендијом од годишњих 200 круна.

Стипендија ова може се поделити само таквом православном ученику гимназије, богословије, свенаучишта или академије, који је из опсега срп. митрополије карловачке, а не ужива нити друге какве потпоре, нити пак стипендије, што су установљене истим оснивачем код протестантских наставних завода у Дебрецину, Шарошпатаку и Пожуну.

Сродници оснивачеви имају првенство пред другим молитељима.

Уз молбеницу баља привити крсни лист, школску сведоџбу, сведоџбу о здравственом стању и сведоџбу сиромаштва и тако инструјисану молбеницу треба поднети **школском савету најдаље до 1. (14.) августа 1903.**

У **Карловцима,** 1. (14.) јула 1903. г.

253 2—3 **ПРЕДСЕДНИШТВО**
срп. нар. школског савета.

ДИВНИ ПАТОСИ

добијају се без четке, без воска и без боје, употребом у свету добро познате

DINALIN-PAST-е

Сваки патос обичне собе, био он мекан или тврд (и линолеум) постаје помоћу две мекане крпе и нешто диналин-пасте изванредно леп, отворено сив и за чудо се светли а и суши се врло брзо.

Употребом диналин-пасте постизава се и ово:

Сваки намештај, био он од мекана или тврдог дрвета, **таван или политиран** постаје као нов и после 3—4 путашњег чишћења **нестају са њега мрље.**

Мраморне плоче, мраморно камење, ма како старо било, **сјаји се за један минут као огледало.**

Ципеле отворене боје постају ванредно лепе и кожа постаје дуготрајнија.

Ципеле од лака, ма како старе биле, добијају **диван сјај** и кожа постаје консервирана.

Цена једне дозе, која је довољна за 3 собе по 2 прозора

2 К. 20 п.

Пола дозе 1 К. 10 п.

Генерално стовариште за Аустро-Угарску и Немачку:
Longlife-Unternehmung, Wien, VI. Gumpendorferstrasse 34. (vormals Burggase 10.)

Као изванредан специјалитет препоручујемо

„LYMA-TINKTUR-у“.

Гарантује се да ова тинктура **стенице и њихове гњиде сасвим уништава.** 391 29—30

Цена велике боце 1 К. 30 п.

Може се поручити код: Longlife-Unternehmung Wien, VI. Gumpendorferstrasse 34 (vormals Burggasse 10.)

Ш. С. $\frac{296.}{\text{през.}}$ ex 1903.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења трију упражњених питомачких места у стипендијској закладн Василија Теофановића, основаној пок. Александром Теофановићем из Будимпеште за ученике и ученице срп. учитељске (учитељичке) школе сомборске.

Стипендија износи 50 круна месечно или 500 круна на школску годину.

Стеченици (стеченице) без обзира на место рођења морају исправно доказати, да су Срби (Српкиње) православне вере, да су сиромашнога стања, да су здрави и крављим богињама накаламљени.

Првенство имају они сродници тестаторови, који исправно докажу, да су у правој линији потомци деде тестаторова Данила Теофановића из Крњаје, било у мушкој било у женској му лози. Ако се два сродника пријаве, првенство има ближи. Ако се пак више сродника пријаве, који су у истом степену род с тестаторовим дедом, то ће се приход од главнице на исте поделити, без обзира хоће-ли тиме поједина стипендија изнети 500 круна годишње. Само ако рођаци не би цео приход исцрпили, или их у опће не би било, имаће права на стипендију и други кандидати.

Молбеницу ваља упутити и поднети срп. прав. нар. школском савету у Карловцима најдаље **до 25. јула (7. августа) 1903. год.,** а привити треба уз исту осим горњих исправа о народности и вери, имовном и здравственом стању, евентуално сродству још и школске сведоџбе од последње школске године с тим, да у молбеници има казати, камо да се достави овопредметна одлука са односним списима.

У **Карловцима,** 1. (14.) јула 1903. год.

254 2—3 **ПРЕДСЕДНИШТВО**
срп. прав. нар. школског савета.

За моју мануфактурну и памука трговину потребујем једног

Млађег спомоћника.

Исти мора бити добар продавац и памучну струку добро познавати. Нужно је да говори румунски, српски, мађарски и немачки. Ступити може 1. августа.

Милан Ј. Мађарев.

248 3—3 **Темишвар, Јозефштат.**

КУЋА

У Новом Саду у казанџијској улици број 13.

ПРОДАЈЕ СЕ ИЗ СЛОБОДНЕ РУКЕ.

Ближа извешћа могу се дознати у истој кући. 230 3—3

ХИГЕА

БАЛЗАМ ЗА КОСУ

је заиста само савршенство ако се жели СЕДОЈ КОСИ повратити њена ПРИРОДНА ПРВОБИТНА МЛАДИЋКА БОЈА, СЈАЈ И ЛЕПОТА. Повраћа ЖИВОТ, СНАГУ И РАСТЕЊЕ косе, чисти главу од ПЕРУТИ, предупређује опадање а унапређује растење косе.

Једна боца 3 К. и 5 к. Једино је прави код **С. Димитријевића**, апотекара, **Арач**, Торонтал, бр. 3. 174 9—12

ЕДИКТ.

Услед одлуке кр. суда у Ст. Бечеју под бројем 1903. Pv. I. 35/3. позива се непозната становања **Светозар Ћурчић** из Фелдварца (Бачке жупаније), да се због исплате упућених му 759 К 31 п. за 14 дана мени пријави — евентуално у случају његове смрти позивају се најближи сродници његови, да се пријаве у горњем року.

У Старом Бечеју, 11-ог јула 1903. год.

Др. Владан пл. Војновић,
250 3—3 адвокат, наименовани куратор.

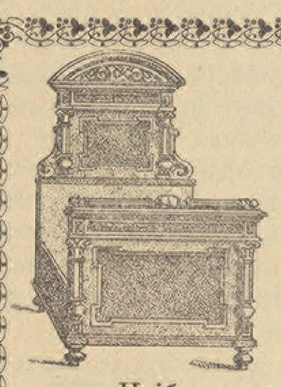

СТОВАРИШТЕ НАМЕШТАЈА

Л. МЕНРАТА И СИНА,

У НОВОМ САДУ

ГОСПОДСКА УЛИЦА Бр. 20., ПРЕКО ПУТА КР. УГ. ГИМНАЗИЈЕ.

Најбоље сортирано стовариште намештаја за спаваће собе, ручаонице и салоне у сваком стилу

ПО ВРЛО УМЕРЕНИМ ЦЕНАМА.

Сваке врсте једноставнијег намештаја, шифонера, кревета, орманчића за умивање, орманчића поред постеље, креденца, столова, дивана, столица, огледала и т. д.

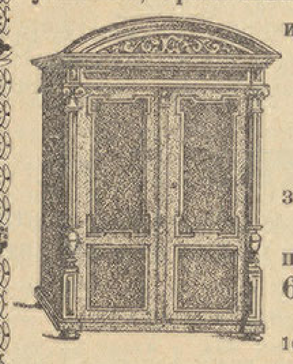

ПРИПОЗНАТОГ ДОБРОГ КВАЛИТЕТА ПО ИЗВАНРЕДНО ЈЕФТИНИМ ЦЕНАМА.

Стовариште тепиха, завеса, покривача, матраца, колица за децу.

Солидно поступање и намера да се само добар квалитет по јевтиним ценама даје, карактерише нашу радњу, која већ 60 година постоји.

106 15—52 **ОСНОВАНА 1843.**

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

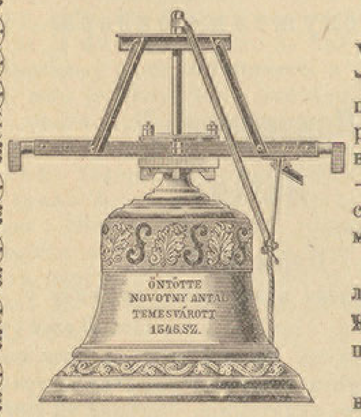

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, —овијено са круном од кованог гвожђа, тако удешено, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отвореним одушкама провијена звона,** која су у горњем делу п ркао виолина — са отвором у виду фигуре 2 провијена изато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 кгр. изједначује са звуком по старој системи ливених звона од 408 кгр.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стовариште.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко. 462 22—26

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1896. награђена са великом миленарском медаљом.

Сваковрсна семења за расаду
ШТОПЛОВА, ГУМЕ И ВОСКА ЗА КАЛАМЉЕЊЕ, ПЛАВА
камена и шаша, фина зејтина, пиринча,
каве, крупна и ситна грожђа, крупна бадема
и лешњика. Минхенско
шпатен пиво у флашама.

449 35 —

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦИЈЕРАЈА ТРГОВИНА

Љ. СТЕФАНОВИЋА СИН, НОВИ САД

Основана 1866. Главна улица 27.

Телефон бр. 76.

ГРЧКА
лековита вина:
Mavrodaphne, Cypro, Achaier, Malvasier,
сваки дан
свежа путера за тој са спахилука
надвојводе Албрехта,
дебрецинске и енглеске меснате сланине,
минералне воде.

ЈОВАН ЛЕТИЋ

ОТВОРИО ЈЕ

У ЛАКИЋЕВОЈ КУЋИ

на новосадској пијаци

ТРГОВИНУ

МУШКЕ ПОМОДНЕ РОБЕ

белог рубља,
шешира и штапова,
кишобрана и сунцобрана,
капа и чарапа,

ПАРФИМЕРИЈА

249 2—3 ПУТНИХ РЕКВИЗИТА и ДРУГЕ РОБЕ.

ВЕЛИКИ ИЗБОР! УМЕРЕНЕ ЦЕНЕ!

Послуга тачна, брза и предусретљива.

НОВООТВОРЕНА РАДЊА КУЋЕВНОГ НАМЕШТАЈА

ФИЛИЈАЛА ОСЕЧКЕ ТВОРНИЦЕ

БОЖИЋ И МЕЦИНГ

Одликована у Будимпешти 1885.

Одликована у Осеку 1889.

У Новом Саду, дунавска улица у кући г. А. Пајевића

препоручује своје богато стовариште у древним, тапетираним, као и гвозденим кућевним намештајима

најјефтиније цене.

Извадак из ценовника:

1 орман у старо-немачком стилу са двоја врата од К. 40 па горе
1 кревет у старо-немачком стилу . . . . . од К. 36 па горе
1 велики орман у ст.-немачком стилу са мрамором од К. 20 па горе
1 спаваћа соба у старо-немачком стилу састојећа се из 2 ормана двокрила, 2 кревета, 2 ноћна ормана, 1 умиваоник са мраморним плочама и огледалом . . . . . од К. 262 па горе
1 спаваћа соба у ренесанс стилу са богатом резбарском израдом . . . . . од К. 310 па горе
1 спаваћа соба у француском или сецесион-стилу од К. 460 па горе
1 креденц у старо-немачком стилу лепо израђен од К. 90 па горе
1 креденац у старо-немачком стилу, у средини горњег дела отворен, са 150 центм. дугачком мраморном плочом . . . . . од К. 120 па горе
1 комплетна трапезарија у ренесанс стилу, тамна ораховина, састојећа се из 1 великог креденца са мраморном плочом, 1 тримо са великим огледалом, 1 астал за извлачење, 6 кожних столица, 1 галери-диван са тепихом превучен . . . . . од К. 370 па горе
1 комплетна трапезарија у француском стилу фино израђена или у сецесион стилу са оковима од месинга . . . . . од К. 530 па горе
1 диван (кавабе) у старо немачком стилу са лепим тепихом превучен и добром израдом . . од К. 80 па горе
1 моде-диван са пречником од месинга (Messingstange), огледало у плишаном оквиру, спојен са ланцем од месинга, најлепше израђен . . од К. 160 па горе
1 салонска гарнитура у најновијем фазону са финим бурст-штофом превучена, састојећа се из 1 канабета, 4 наслоњаче (Fonteil) и две столице . . . . . од К. 168 па горе

Политиран намештај јефтиније но игде.

Велики избор финих ћилимова, завеса, слика, икона и сатова.

Фабрика намештаја, тапетарска радионица и ателије за декорације налази се у Осеку у горњем граду, иста прима нарудбине за израду сваковрсног намештаја у сваком стилу.

Филијале: у Новом Саду, Винковци и Вировитици.

Тапетарски посао за хотеле и летњиковце примамо и рачунамо по најјефтинијој цени.

Прорачуни и ценовници шаљу се бесплатно.

12914—36 Код веће нарудбине шаљемо на захтев, о нашем трошку, наш путника са богатом колекцијом мустара и нацрта.

ОБРОЧНА ПЛАЋАЊА СА НАЈСОЛИДНИЈИМ ЦЕНАМА, ДОЗВОЉАВАЈУ СЕ.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др. Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Перић. Штампарија Браће М. Поповића у Н. Саду.